

PROBLEMELE SOCIOLOGIEI POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE¹

Extras din Anton Golopenția, *Opere complete, vol. I. Sociologie*. București: Editura Enciclopedică, 2002
Vezi, la sfârșitul documentului, adnotarea din același volum, semnată de Sanda Golopenția.

Cercetările concrete ale științelor sociale au rostul să documenteze hotărârile celor ce conduc națiunea. Ca atare, ele trebuie întreprinse în perspectiva acțiunii de conducere a națiunii. Trebuie să poarte asupra problemelor ce li se pun conducătorilor națiunii.

Sarcinile de care trebuie să se achite aceștia sunt însă în număr de două. Conducătorii politici au să-i dea națiunii, în fiecare etapă a evoluției ei, organizarea cea mai bună cu putință și s-o mențină, odată ce au înfăptuit-o. Și au să aperse independența națiunii, adică dreptul ei de a-și da, nestânjenită de Statele celorlalte națiuni, această organizare. Au să conducă adică, spre a folosi termenii familiari, *politica internă* și *politica externă* a națiunii.

Cercetările concrete ale științelor sociale trebuie, dar, să năzuiască să înlesnească politica internă și politica externă a națiunii.

Cercetătorii care studiază situația demografică, economică, socială, culturală a unor sate, a unor orașe sau a tuturor satelor și a tuturor orașelor, a unor pături sociale sau a tuturor păturilor sociale ale națiunii proprii, fac cu putință o mai bună organizare internă a națiunii. Monografiile și anchetele ce lămuresc alcătuirea și prefacerile națiunii proprii sau ale unor părți ale ei, constituie contribuția cercetărilor concrete ale științelor sociale la conducerea politicii interne a națiunii proprii.

Politica internă

Din *limitată*, administrația devine tot mai mult totală, în țările care sunt la înălțimea cuceririlor tehnice ale veacului și le folosesc din plin.

¹ Texte alese de redactorul volumului din studiile d-lui Anton Golopenția: *Rolul științelor sociale în noua tehnică administrativă*, din „Sociologie românească”, an. III, nr. 4–6, 1938 și *Contribuția științelor sociale la conducerea politicii externe*, „Sociologie românească”, an. II, nr. 5–6, 1937.

Idealul susținut de toți teoreticienii concepției liberale a vieții publice, care s-a impus națiunilor în veacul al XIX-lea, era o administrație de stat cu atribuții reduse la minim. Aveau convingerea că progresul națiunilor se realizează prin armonizarea firească a rezultatelor acțiunilor individuale.

Concepția aceasta postulează o administrație care se mărginește a fi *edilitate*. Adică vede numai de serviciile și întreprinderile ce satisfac acele nevoi ale colectivităților naționale sau locale, care depășesc posibilitățile inițiativei particulare sau n-o atrag. La rândul lor, administratorii unităților superioare: ai plășilor, respectiv, ai județelor și ai țării, trebuie să-și impună aceeași rezervă față de unitățile în subordine, față de comune, respectiv plăși și județe. Trebuie să le lase toată libertatea de a face numai ce socotesc necesar, mărginindu-se la corespondență și contabilitate și la sugestiile neapărat necesare.

Împrejurările veacului nostru infirmă acest ideal. Se pare că rezultatele acțiunilor individuale nu se armonizează de la sine. Libertatea acordată inițiativei particulare a amplificat incomparabil unele aspecte ale vieții, dar a lăsat în părăsire altele. Rezultatul acestui veac de libertate este un dezechilibru general în viața fiecărei nații: dezechilibru între producție și consumație, tensiuni între agricultură și industrie, între sat și oraș, între interesele indivizilor și nevoile colectivităților din care fac parte. Schimbarea constelației politice mondiale, în urma conflictului dintre marile puteri, care primejduiește statele, a grăbit părăsirea regulilor practice de guvernare deduse din concepția liberală, neconfirmată de evenimente, a vieții publice. Spre a face față primejdiilor externe, națiunile caută să înlăture neajunsurile prilejuite de credința în principiile liberale, conturând o concepție opusă a vieții publice și orientându-se la ea.

Se pune acum *accentul pe colectivitate* și se dă precădere nevoilor ei. Purtătorii de cuvânt ai colectivității și cei ce făptuiesc în numele ei trec înaintea particularilor. Istoria contemporană a Italiei, a Germaniei, a Rusiei a arătat că starea națiunilor nu e numai rezultanta unor procese neatârnate față de om, ci și opera intervenției perspicace a omului politic. Apare peste tot vrerea de a interveni în istorie, de a înlătura neajunsuri, de a înlătura dezechilibrele lăuntrice, de a crea o rânduială nouă, bine cumpănită, care să pună mai bine în valoare posibilitățile latente.

În administrație, această atitudine nouă se traduce atât în țările zise totalitare, cât și la marile puteri ce li se opun, prin tendința spre *conducerea integrală*. Administratorul caută să conducă efectiv colectivitatea în fruntea căreia se găsește. Se simte *responsabil* nu numai pentru serviciile și întreprinderile edilitare, ci *pentru întreaga viață a colectivității administrate*. Caută să-i coordoneze manifestările, s-o stimuleze. Nu se mărginește la lucrările curente, ale prezenturilor succesive, ci *se preocupă de viitor*; acționează așa încât colectivitatea condusă să atingă după un răstimp oarecare starea pe care a prevăzut-o realizabilă.

Problemele cu care are de luptat această concepție nouă a administrației, sunt *lărgimea câmpului de acțiune și voința de a decide viitorul*. În locul celor câteva probleme edilitare: pavaj, lumină, apă, canalizare, perceperea taxelor, administratorul se găsește acum în fața problemelor complexe ale sănătății, ale stării economice, ale instrucției, ale moralului membrilor colectivității pe care o conduce și a corelațiilor dintre ele. Nu mai poate gândi simplu, menținându-se în cadrele realității prezente, ci trebuie să judece structura prezentă a unității pe care o conduce, în raport cu aspectul viitor accesibil al acesteia. Mijloacele descoperite pentru a face față acestor probleme sunt: *recursul la cercetătorii realității sociale și întocmirea de planuri de acțiune*. Conducătorii marilor administrații înființează tot mai multe birouri de studii, institute și comisii de cercetare și întocmesc tot mai deseori planuri quadriennale, cincinale, decenale. Aceste mijloace caracterizează administrația nouă a vremii noastre.

Politica externă

Care este contribuția cercetărilor concrete ale științelor sociale la conducerea politicii externe a națiunii proprii?

Națiunea nu se confundă cu unitatea net conturată, cuprinsă între granițele statului ei. Orice națiune se prelungește dincolo de granițele organizației ei politice. Are uneori grupuri însemnate de *consângeni în statele vecine*, dincolo de aceste granițe. Și are totdeauna mai mulți sau mai puțini *cetățeni așezați*, statornic sau pentru timp limitat, în „*străinătate*“, care-și agonisesc acolo traiul.

Fiecare din aceste prelungiri sporește puterea și posibilitățile de afirmare în lume ale unei națiuni...

O informație cât se poate de amănunțită despre grupurile de consângeni de peste hotare, despre cetățenii răspândiți în străinătate și despre consângenii care au primit cetățenia unui alt stat, poate fi de mare utilitate pentru cei ce conduc o națiune. Cu ajutorul ei, virtualitățile politice care zac în aceste prelungiri ale națiunii peste hotarele statului ei, pot fi actualizate și folosite.

Statul, adică libertatea națiunilor de a se conduce pe ele însele pe un anume teritoriu, prin conducătorii pe care și-i dau, nu este ceva dat prin firea lucrurilor. Recunoașterea acestei libertăți, care desăvârșește de abia existența națiunii, trebuie cucerită de la statele unor națiuni străine și, odată cucerită, impusă fără încetare împotriva încercărilor acestor state de a o suprima sau micșora. Existența politică a națiunii atârnă deci, fără încetare, și de un număr de state străine. Aceste state constituie ceea ce profesorul *Antipa* numește *mediul politic al poporului*²...

² *Problemele evoluției poporului român*, București, 1939, p. 29, 159, 367 și urm.

Este util pentru conducătorii unei națiuni să fie informați asupra tuturor statelor; e însă neapărat necesar să fie cât se poate de bine informați asupra vecinilor și asupra Marilor Puteri.

Cu cât vor fi mai bine informați asupra structurii lor și a proceselor care prefac această structură, cu atât vor putea evita mai bine stânjenirea acțiunii de organizare internă prin intervenții externe.

Putem răspunde, așadar, la întrebarea pusă mai sus: *Cercetările concrete ale științelor sociale pot contribui la conducerea politicii externe a națiunii proprii, informând asupra conaționalilor de peste hotare și asupra statelor vecine și a Marilor Puteri...*

Sociologii, economiștii, statisticienii ar trebui să înceapă să consacre o parte din cercetările concrete și studiului situației românilor de peste hotare și de pretutindeni în lume ca și studiului statelor și al Marilor Puteri, cu care e în raporturi permanente statul român. Iar conducătorii statului nostru ar trebui să stimuleze atari cercetări.

PROBLEMELE SOCIOLOGIEI POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE

Publicat în volumul *Îndrumări pentru monografiile sociologice* redactate sub direcția științifică a d-lui Prof. D. Gusti și conducerea tehnică a d-lui Traian Herseni de la Biroul cercetărilor sociologice din Institutul de Științe Sociale al României, București, 1940, Institutul de Științe Sociale al României, p. 365–368, în calitate de introducere (subcapitolul A) la secțiunea *Manifestările politico-administrative*. În aceeași secțiune e cuprins, sub B, un *Plan general pentru cercetarea manifestărilor administrative* (p. 368–374) semnat de Tr. Herseni și Gh. Lupchian.

Combinarea, de către redactorii volumului, a unor fragmente alese din studiile *Rostul actual al sociologiei* (reprodus în cadrul volumului de față) și *Contribuția științelor sociale la conducerea politicii externe* (reprodus în volumul II al *Opere-lor* (p. 527–532) se explică prin faptul că, prins în lucrările Fundației, ale Seminarului și ale revistei „Sociologie românească”, A.G. nu a dispus de timpul necesar pentru a-și redacta contribuția plănuită.